

Abonamentul:

pe 1 an 6 cor.
pe 1/2 an 3—
pe 1/4 an 1:50

ROMANIA:

pe 1 an 10 lei
pe 1/2 an 5—

ȚARA NOASTRĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația

SIBIU
NAGYSZEBEN
Strada Morii 8.

Cum se desemnează viitorul...

Am spus-o în diferite rânduri, că nu ne numărăm printre ceice privesc cu pesimism la situația de astăzi. În genere, pesimismul nu poate să intre în programul vre-unei grupări luptătoare și el nu poate să se înstăpânească mai ales într'un timp, când încrederea în forțele noastre proprii este cea mai puternică armă. Căci ce-ar fi de noi, dacă în toiul aprigului război ce se poartă în contra noastră, am avea continue clipe de îndoială și în loc de a ne înversuna mai tare, am întona plângerile lui Ieremia pe ruinele aspirațiilor noastre?

Și totuși nu putem stă indiferenți în fața atâtor simptome îngrijitoare, a atâtor piedeci nouă ce se ivesc mereu, tot mai grele și mai amenințătoare, în drumul ce-l străbatem. Gânduri negre, trezite de un fenomen sau de altul, ne tulbură adeseori seninătatea. Și luând așa, spre amănuntă analiză, câte-un fapt dureros, câte-o întâmplare jignitoare din viața noastră publică, nu arareori suntem tentați spre alunecare dela credința cea tare în noi înșine. Nu arareori ni-se înfiripă, înaintea fanteziei noastre, un viitor destul de tulbure și de chinuit.

Nu se va miră nimeni de asta. Cu ocazia mișcărilor politice mai nouă, s'a ridicat vâlul de peste un colț al sufletului poporului nostru. Și ce-am văzut acolo ne-a îngrozit. Am descoperit germenii atâtor înclinări nenorocite, am văzut urzeala atâtor păcate viitoare, încât cu mâhnire trebuie să ne gândim la roadele fatale ce vor produce aceste predispoziții.

E vorba de frământările din Banat. Prima desamăgire ne-au procurat-o acolo preoții. Ceeace au făcut preoții noștri din regiunea Carașului abținându-se a sprijini pe candidatul grupărei naționale, este cea mai cumplită lovitură politică ce ni-s'a dat în timpul din urmă. Faptul acesta este întâiul semnal de alarmă, că guvernul a reușit să cucerească prin arginții lui Iuda o nouă cetate și că noi, adecă poporul, am pierdut din falanga noastră luptătoare pe fruntașii cei mai trebuincioși, cari de veacuri ne-au fost singurii călăuzitori. Nu este aici locul de a arăta toată grozăvia acestei felonii, de a aprecia trădarea preoților în toată importanța ei politică-națională. Semnalăm numai simptomul, arătăm numai înclinarea preoților spre o supunere către interese opuse binelui neamului nostru și punem în vedere tuturor tabloul viitorului: ce are să fie când toți preoții români, deveniți slujbași și lefegii ai guvernului, se vor solidariza cu tovarășii lor din cercul Oraviței?

Dar și mai puțin vrednică a fost atitudinea învățătorilor. Soarta acestora se

strânge din ce în ce mai mult de bugetul Statului. Greutățile administrative și cele de inspecție, precum și multele șicane de tot soiul, i-a schimbat din apostoli întrepizi ai culturii naționale în caractere îndoelnice, rezervate, în oameni cari își reduc din ce în ce mai mult orizontul activității lor și renunță pe fiecare zi la credințele lor sociale și naționale din trecut. În districtul Oraviței s'au dat la iveală atâtea slăbiciuni de-ale învățătorilor și atâtea puțină putere de rezistență morală, încât suntem departe de ori-ce încredere în aceia cari creiază fundamentul educației noastre și cu milă ne gândim la tinăra generație încăpută pe aceste mâni. Dacă boala morală de care suferă dăscălimea Oravițană se va generaliza, dacă spectacolul cu mulțimea de învățători guvernamentalizați se va repeta în toată țara, își poate închipui ori-cine teribila strâmtoare în care ajungem.

Venim însă la o a treia categorie de elemente scoase din lupta noastră. În aceiaș campanie electorală am văzut în tabăra transfugilor mai mulți Români cu carte de câți socoteam că ar fi cu putință vre-odată. Funcționarii, advocați, profesori și alți bărbați cari și-au prostituit conduita politică și națională, s'au adunat la un loc, s'au constituit în o grupare în aparență românească dar cu gândul hotărât de-a sluji scopurile guvernului împotriva noastră. Numărul acestor oameni, cărora li-s'a lăsat numele românesc, dar li-s'a maghiarizat conștiința, a crescut atât de înspăimântător, încât constituie pata cea mai rușinoasă pe cinstea noastră de Români nebiruiți.

Nu vorbim de popor. Acela e curat pretutindeni, unde conducătorii au și ei sufletul curat și neclintit. Dar iată, cu exemplele de sus, dovedit din belșug că în *cărturărima* noastră simptomele celei mai cumplite decadente au început să se ivească. Pătura conducătoare de până acum cedează din ce în ce mai mult politice de corupțiune, pornită de guvernul unguresc cu o adevărată furie. Preoții și învățătorii se mlădie tot mai mult sub puterea cuceritoare a banului. Spărgătorii solidarității noastre politice se ivesc tot mai îndrăzneți și mai mișei. Sistemul spionajului și a denunțării gras plătite a început de-a binele și, cu acestea în-deletniciri, războiul între noi înșine — războiul hrănit de bani ungurești — amenință să ia mari proporții.

Acestea sunt liniile în cari se desemnează viitorul nostru de mâne. Și nimic exagerat, nimic neadevărat în toate aceste. Cere multă tărie și o supraomenească încredere în noi, pentru a privi în liniște la cele ce vor urmă.

CRIZA.

Baraca coaliționistă trosnește din nou. De data aceasta mai lugubru decât oricând mai înainte; de data aceasta mai amenințător... Dovadă e și faptul că locuitorii ei se ceartă cu înversunare.

Criza gravă care se amânase pentru câteva săptămâni a ajuns din nou în stadiul actualității, unde se va menține de data aceasta până la limpezirea situației, — o limpezire anevoioasă și nesigură fiindcă înzădar cauți în jurul tău: nu zărești nici o personalitate care să fie în stare să ia în mâni pricepute conducerea politice... Nici în sânul partidului constituțional, nici în sânul partidului popular, nici în sânul partidului celui mai puternic: cel Kossuthist. Mai ales aici nu.

Și chiar lipsa aceasta a unei personalități conducătoare e una dintre cauzele crizei actuale. Bărbații cari au ajuns să se valideze numai luptând pentru un program alcătuit de alții, nu pot să modifice acest program în sens oportunist fără să nu piarză din prestigiul lor, dacă nu sunt personalități cu influență asupra celor din jurul lor ca să poată da înțeles nou cuvintelor vechi. E acesta cazul partidului Kossuthist, mai lipsit decât oricând de conducători. Șeful declarat al partidului, ministrul de comerț Kossuth, e orice, numai bărbat politic nu. Lipsit de energia ce ți-o dă conștiința că știi ce vrei, — e ceară din care poate alcătui ce vrea cel pe mâinile căruia ajunge... Justh și Hollo, subșefii partidului, sunt politicieni mai noi cu ambiții ce nu stau în raport cu puterile lor. Polonyi, singura individualitate a partidului, e prea compromis pentru a putea fi primejdios.

Și nici celelalte partide n'au decât ambiții mari intrupate în forme mici. Ministrul Andrassy e prea aristocrat iubitor de odihnă decât să poată fi călăuză în vremuri furtunoase; lui îi trebuie cer senin, vreme senină, calmitate... Wekerle n'are și n'a avut niciodată partid care să se în-suflețiască pentru el. Poporalii îl au numai pe Rakovsky... brutal, volnic... E *instrumentul*, e *arma*, care lovește, dar nu poate fi niciodată mâna care îndreaptă arma.

Lipsa aceasta de bărbați politici se observă mai vădit în criza actuală în care au ajuns să aibă rol conducător mărimi politice abia cunoscute până ieri-alaltăieri. E, însă, mai interesant și mai caracteristic *felul* cum se dă lupta, decât însăși lupta.

Criza se desfășoară în jurul băncii comune și și-a ajuns momentul de culminație în hotărîrea comisiei parlamentare instituite pentru studiarea acestei chestiuni. Comisia aceasta, după-ce-și suspendase ședințele vreme de mai multe săptămâni ca parlamentul să aibă răgaz să voteze proiectul despre contingentul recruților, — s'a întrunit din nou în ședință la 2 Martie. A fost o ședință bogată în momente dramatice. Sgomotoși, agresivi, kossuthiștii intrerupeau pe toți ceice îndrăzneau să nu adere la idea înfințării băncii comune. Wekerle actualul ministru-președinte, Széll Kálmán, fost ministru-președinte, două autorități financiare recunoscute, și-au rostit discursurile în mijlocul unor vociferări continue, încât abia li s'au putut auzi cuvintele.

Raportorul comisiei Hollo Lajos a prezentat un proiect prin care comisia hotărăște înființarea băncii autonome și propune Camerei să îndrume guvernul să facă pașii necesari. Inzadar au luat cuvântul membrii guvernului, cerând dela membrii comisiei să-și amâie hotărârea până ce se vor termina tratativele privitoare la banca de cartel, — comisia n'a voit să cedeze. A trebuit să ia cuvântul ministrul de comerț Kossuth, ca să ia poziție împotriva proiectului prezentat de Hollo și să aperse punctul de vedere al guvernului...

Și Kossuth n'a rostit discursul asupra căruia convenise cu ceilalți miniștri într'un consiliu ținut în preajma acestei ședințe...

Ziarul lui Andrásy, „Magyar Hirlap“, raportează asupra acestui moment precum urmează:

„In jurul locuinței lui Kossuth erau postați paznici cari i-au raportat lui Justh cine sunt la Kossuth (erau miniștri Wekerle și Andrásy). Justh a telefonat lui Kossuth, anunțându-i că vrea să-l cerceteze. I-s'a răspuns, însă, că s'a culcat! Justh, cu toate acestea, a luat o birjă și s'a dus până la Kossuth. In antișambra a întâlnit pe Wekerle și Andrásy în societatea lui Kossuth. Justh a luat pe Kossuth în birja sa și pe drum l-a pisat... Și Kossuth a rostit în ședință alt discurs decât era hotărât în consiliul intim de miniștri“.

Andrásy a rămas mai intrigat de lipsa de energie alui Kossuth. A spus-o verde în culoarele Camerei:

„Nu mai pot să tolerez situația aceasta. Cu Kossuth ne-am înțeles asupra alor trei chestiuni și Kossuth ar fi avut să facă declarațiile referitoare în ședința comisiei. Aceste trei chestiuni eră: 1) prepararea fuziunii; — 2) banca de cartel; — 3) combaterea propunerii lui Hollo. Kossuth ni-a abandonat în toate trei chestiunile și a rostit un discurs la care nu ne-am așteptat“.

Kossuth, terorizat de membrii partidului său, și-a pus la o parte discursul pregătit de mai înainte și a declarat că în caz dacă banca de cartel nu va fi primită de Austria, va cere și el bancă autonomă.

Și propunerea lui Hollo a fost primită cu adaosul că are să se publice și să se distribuie. S'a hotărât în același timp ca președintele să fie autorizat să convoace peste câteva zile din nou ședință.

Hotărârea aceasta adusă împotriva voinței guvernului e de-un caracter atât de grav, încât toată lumea se așteptă ca a doua zi guvernul să și prezinte demisia. Mai e, însă, și un alt moment grav de care, pe semne, țin seamă unii membrii ai guvernului: numai în Aprilie se implinesc trei ani de când sunt miniștri și, prin ur-

mare, numai de-atunci încolo au drept de pensie (10,000 cor. pe an).

Și guvernul n'a demisionat, dar a căutat să risipiască unele „neînțelegeri“. S'au pornit tratativele cu conducătorii mișcării frondiste; „collegii“ l-au luat pe Kossuth în lucrare, s'au pornit amenințări cu dizolvarea Camerelor, — și „neînțelegerile“ au început a se limpezi. Guvernul va implini cei trei ani...

În consiliul de miniștri ținut în urma ședinței comisiei, guvernul a hotărât că va face Camerei propunerea să nu intre în discuție raportul comisiei până ce nu se vor termina tratativele guvernului ungar cu guvernul austriac...

Demisia a fost din nou amânată pentru câteva săptămâni...

Apusul de soare s'apropie însă.

Puterea solidarității.

Din alegerea dela Oravița, care va rămâne o pagină urită în istoria neamului Românesc din Ardeal, se desface o mare și nespus decuminte învățătură, care va trebui să ne slujască ca îndreptar în luptele revendicărilor noastre naționale.

Și mai lămurii să fim: sutele de voturi cari s'au furat turmei nepăstorite a bănătenilor falnici, acreditându-se prin ele intrarea în parlamentul țării unui om lipsit de lege și de D-zeu, — ne pot da măsura cea mai dreaptă a puterii solidarității.

Și această solidaritate, acest tot dela care porcede conducerea tainică a maselor, această închegare sfântă a energiilor demne și curate, acest torent neprihănit de viață și de idealuri, — ne lipsește!

Cum se face? — și de ce tocmai întruparea să lipsească organismului nostru?

— Aceste scăderi, toate, trebuiesc căutate la păstoriile sufletești ai neamului.

*

Luptele noastre demult ar fi primit o altă față, dreptele cereri și gemătul nostru dureros, demult ar fi găsit răspuns, dacă trunchiul întregului neam Românesc n'ar fi fost scobit pe unele locuri

de viermi păcătoși, crescuți și hrăniți în apostolească sudoare.

Și viermii aceștia s'au înmulțit astăzi. Și nu trebuie să se nedumerească nimeni: între advocății de ieri cari necinsteau procesul Românismului din Ardeal, astăzi putem înregistra și „capi de biserică!“

Această stare rușinoasă nu putea să nu aibă urmări. Infecția distrugătoare se întinde totdeauna, oricât de sănătos ar fi corpul; ea dacă nu subjugă, dominează; dacă nu omoară, îmbolnăvește... Și limpezirea sufletului conducătorilor morali ai poporului Românesc — ca urmare firească a stărei rușinoase — ne-a dat o anarhie!

Popii — mai ales popii și învățătorii Banatului, s'au molipsit mai întâi. Pe deoparte exemplul capilor bisericești, pe de alta ademenirile ispititoare ale banului și așezarea în o cât mai favorabilă lumină oamenilor cârmuirii, toate astea, din izvorul cărora curge numai trândăvie și păcat, — au mărit căderea și rușinea dela Oravița, apururi stătătoare pe frunțile conducătorilor noștri sufletești.

*

Toate au o margine, desigur. De această margine nu poate fi ferită nici răbdarea poporului Românesc. Turma cuminte care până mai eri așteptă semnul izbăvitor al păstorului, — nu mai poate fi înșelată astăzi. Masele neamului nostru, acolo unde se suferă și se visează, acolo unde se plămădesc și se închiagă năzuințele, acolo unde se clădește neprecupețit viitorul Românismului, — nu mai pot îndura această stare, nu mai pot hrăni la sânul lor de mamă, șearpele vânzării ticăloase.

În adâncul organismului nostru se cere o premenire! Marea, când o îngrămădesc spurcăciunile, cu o răsufare senină, le-aruncă la țărături...

Și noi va trebui să luăm înțelepciunea mării și ca și potopitoarele valuri, să lăpădam rând pe rând toate spurcăciunile vieții noastre naționale.

La această muncă trebuiesc chemate toate energiile demne. De această pretacere trebuie să se învrednicească însuși

FOILETON.

Înmormântare.

*In stridentă psalmodie a fanfarelor de-alamă
Țipă, hohotesc și urlă glasurile de metal
Ironie, oboasă, jale, un regret banal,
Marșul vechiu care încheie repetata melodramă...*

*Trec șireagurile negre spre Eternul — Dormitoriu
Din colanul negru-al morții risipite boabe negre,
Viforul împarte tonuri andantine și allegre,
Răsucind în trâmă-i largă un funebru oratoriu...*

*Iarna-și cerne trandafirii, crizantemele bizare,
De departe vin ecouri de cântări nedesluite:
Din al morții rânjet veșnic boabe albe risipite,
Trec șireagurile albe de convoiuri funerare...*

*Trec corăbiile albe peste fluviul de zăpadă...
Și-a căscat departe gura oimitorului din câmpie,
Ca un port unde pirații își descarcă noua pradă,
Portul unde se sfârșește a pământului domnie...*

*Voi cari adormiți acuma în fanfarele de-alamă,
Voi cari ați murit și totuș mai trăiți în amintire,
Plângeți voi pe cei ce'n umbră plâng și cântă în neștire,
Osândiți să joace'n taină repetata melodramă...*

Victor Eftimiu.

Pâinile negre.

După Anatole France.

*Tu tibi divitias stolidissime congeris amplas
Negasque micam pauperi:
Advenit ecce dies qua saecis ignibus ardens
Rogabis aquae guttulam.¹*

În vremea aceea Nicolae Nerli eră bancher în nobilul oraș al Florenței. Când sună de rugăciune la ceasul al treilea, el ședea la pupitrul lui, și când sună la al nouălea ceas, eră tot acolo, și scria ziua întreagă la cifre pe tablite. El împrumută cu bani pe Împăratul și pe Papa. Și dacă nu împrumută și pe diavolul, eră fiindcă se teme să facă afaceri rele, cu acela căruia oamenii îi spun Duhul cel rău și care e foarte bogat în viclenii. Nicolae Nerli eră îndrăzneț și bănuitor. Câștigase mari avuții și jupuisse mulți oameni. Pentru aceea eră cinstit în orașul Florența. Locuia într'un palat, în care lumina lăsată de Dumnezeu pătrunde doar prin ferestre înguste; aceasta eră prudentă, deoarece locuința bogatului trebuie să fie ca o cetățuie, și ceice au mult avut lucrează cuminte când apără cu forța ceea ce au câștigat cu șiretenia.

¹ Tu-ți aduni, nebun, bogății imense
Și refuzi săracului fărâmitura:
Iată vine ziua în care, dogorându-te în văpăile crâncene,
Vei cere un picur de apă.

Așadar palatul lui Nicolae Nerli eră închis cu gratii și cu lanțuri. Pe dinlăuntru, păreții erau zugrăviți de meșteri iscusiți, cari înfățișaseră Virtutile, în chip de femei, patriarhii, prorocii și regii lui Israel. Tapiteriile, întinse prin odăi, arătau ochilor istoriile lui Alexandru și a lui Tristan, cum sunt povestite în romane. Nicolae Nerli făcea să strălucească în oraș bogăția sa prin instituții pioase. Ridicase, la marginea orașului, un spital, a cărui frisă, sculptată și pictată, înfățișa cele mai onorabile fapte din viața lui; în semn de recunoștință pentru sumele de bani pe cari le dăruise ca să se isprăvească Sfântă Maria cea Nouă, portretul lui atârna în corul acestei biserici: eră în genunchi, cu mâinile împreunate, la picioarele de trei ori sfintei Fecioare. Se putea recunoaște, în portret, după scufia lui de lână roșie, după căița cu blană, după fața inecată în grăsime galbenă și după ochii mici, vii. Femeea lui, Mona Bismantova, c'un aer cinstit și trist, și astfel că nu-ți vine a crede că ar fi putut încântă vr'odată pe cineva, stă de cealaltă parte a Fecioarei, într'o umilită atitudine de rugăciune. Omul acesta eră unul dintre cei dintâi cetățeni ai Republicei; cum nu vorbise niciodată în contra legilor, și fiindcă nu se îngrijise niciodată de sărmani nici de aceia pe cari stăpâniile zilei îi osândesc la amende și la exil, nimic nu făcuse să-i scadă în considerația magistratilor stima pe care și-o câștigase în ochii lor prin marea lui avuție.

poporul. Ne vom strânge rândurile și ne vom măsura puterea. Și ca să nu fie târziu, va trebui să începem de mai din vreme plivitul buruienilor veninoase din grădina neamului Românesc.

Numai atunci când acest purgator se va înfăptui, atunci când de pe orizonturile noastre politice vor fi dispărut anemicii și slabi de inger, atunci când poporul acesta împilat își va fi câștigat prin purificare dreptul la viață, — atunci, numai atunci, va răsări soarele unor zile mai bune.

D. Marcu.

REVISTA POLITICĂ.

Din Cameră. Direcția proiectului despre reforma sistemului de dare se apropie de sfârșit. Votarea merge strună și proiectul are să fie lege peste câteva zile.

Deputații, cu considerație la criza gravă în care a ajuns guvernul, nu prea iau parte la discuție ca atât mai iute să se termine. Sfârșindu-se discuția acestui proiect, probabil se vor suspenda ședințele Camerei pe vre-o 14 zile ca guvernul să aibă vreme să desfășoare mai multă stăruință în tratativele cu guvernul austriac, pornite în chestia băncii de cartel.

Vieța politică e concentrată acum în culoare, în cluburile politice și în pressă. Ședințele nu pot să mai contribuie la limpezirea situației.

Justh și Ugron. „Viitorul“ ministru de interne, probabil chiar ministru-președinte, a ajuns să aibă un nou conflict cu Ugron. Cași cu prilejul audienței la Viena, și de data aceasta încă a fost un articol alui Ugron (din obscura „Magyar Nemzet“), în care îl atacă pe Justh cu violență. Polonyi l-a interpellat, în culoarele Camerei, pentru atitudinea aceasta, dojenindu-l că face servicii dușmanilor băncii autonome

Ugron a izbucnit.

„Nu mă mai plictisiți cu minciunile acestea... porcoase. Toată lumea vede că acțiunea e îndreptată împotriva lui Kossuth, pe care vreți să-l terorizați în tot chipul. Vreți să scăpați de el, după-ce l-ați compromis, ca voi să ajungeți în locul lui... Urmați o politică și o tactică minciunoasă“.

Intorcându-se într-o seară de iarnă mai târziu decât de obicei în palat, el a fost încunjurat, în pragul porții, de-o droaie de cerșitori, goi pe jumătate cari întindeau mâna.

El a vrut să-i îndepărteze cu cuvinte aspre. Dar foamea i-a făcut sălbateci și îndrăzneți ca lupii. Ei au format cerc în jurul lui și i-au cerut pâine cu glas plângător și răgușit. El se plecă deja să ia pietri și să arunce în ei, când a văzut venind una dintre slugile sale, având pe cap un coșuleț cu pâni negre, pentru oamenii dela grajd, dela culină și dela grădină.

A făcut semn să se apropie purtătorului, și luând cu amândouă mâinile din coș, a aruncat nenorociților pâinile. Apoi intrând în casă, s'a culcat și-a adormit fără grijă. În somn a fost lovit de apoplexie și a murit așa de năpraznic încât se credea încă în așternutul lui, când a văzut, într'un loc scaldat în lumină, pe sfântul Mihail strălucind de-o lumină ce plecă din corpul său.

Arhanghelul, având cumpăna în mână, încercă țierele ei. Recunoscând, de partea care eră mai grea, sculele pe cari le ținea el zălog dela cei lipsiți, mulțimea de bani oprți pe nedreptul și câteva piese de aur, foarte frumoase, de cari numai el avea, fiind câștigate prin usură sau prin înșelăciune, Nicolae Nerli a cunoscut că este viața sa, sfârșită de acum, aceea pe care o cântărește Sfântul Mihail în clipa aceea

Ugron nu și-a ales termenii. Dovadă că viitorii guvernanți nu i-au destinat nici un rol... Altminteri... glăsuia altminteri.

Atacurile lui Ugron nu s'au mărginit la atata. Răspunzând lui Justh, care cerea satisfacție, a mai scris un articol în care spune pe față:

„Eu apăr unitatea partidului și prestigiul lui Kossuth. Eu consider drept o mare primejdie că Justh se coboară de pe scaunul de președinte numai și numai ca, direct sau indirect, să ia parte la comploturile politice ce se urzesc împotriva lui Kossuth“.

Hotărît, e cert că pe Ugron l-au uitat, cu voie sau fără voie, din lista ministeriabililor!

Nebunia în drum... Ziarul vienez „Neue Freie Presse“, ocupându-se cu ședința comisiei pentru studiarea chestiunii băncii comune, își încheie articolul cu cuvintele pline de înțeles:

„Ministrul nu și-a dat încă demisia, dar criza parlamentară a izbucnit. Dacă am ajuns ca Wekerle să fie împiedecat să rostiască un discurs; dacă unui Széll, care e și el o capacitate financiară și a fost favoritul lui Deák, abia i-se dă voie să vorbească, și dacă experiența adunată de oameni serioși în cursul deceniilor îndelungate nu poate ajunge la expresie, — nebunia e în drum fără să întâmpine vre-o piedecă.“

Nebunia aceasta au deslănțuit-o, însă, ceice se plâng acum împotriva ei prin glasul ziarului vienez.

Infrângerea dela Oravița. Intențiunea noastră nu e să stabilim din nou responsabilitățile pentru infrângerea dela Oravița. Presa noastră cotidiană a dat cauzelor acestor infrângeri o atențiune deosebită și le-a discutat cu o dureroasă obiectivitate, având curajul să recunoască că vina căderii e, în parte și a noastră.

Noi, de data aceasta, vom stăruî numai asupra alor două momente, atingându-le în treacăt și lăsând obștea să facă ea judecata cuvenită.

1. Candidatul guvernamental a cutreerat cercul, timp de 2 săptămâni, în haine preoțești.

2. Episcopul Lugojului Vili Hosssu a adresat preoțimii gr.-cat. o circulară în care o îndeamnă să voteze pentru Siegescu.

Înainte de el. El a devenit mai băgător de seamă și îngrijat.

— Sfinte Mihailă, a zis el, dacă puneți de-o parte tot câștigul pe care l-am făcut în viață, vă rog să puneți de cealaltă fundațiile nobile prin cari mi-am arătat strălucit evlavie. Nu uitați nici biserica Sfintei Maria cea Nouă, la care am contribuit cu mai mult de a treia parte; nici spitalul meu dinafara orașului, pe care l-am clădit întreg din dinarii mei.

— N'aveți teamă, Nicolae Nerli, i-a răspuns arhanghelul. Nu voi uita nimic.

— Și cu mâinile lui slăvite a pus pe tierul cel mai ușor domul Sfintei Mării și spitalul cu frisa lui sculptată și pictată. Dar tierul nu s'a coborât.

Bancherul a simțit o vie neliniște.

— Sfinte Mihailă, a adaos el, căutați bine încă. N'ați pus de partea aceea a cumpenei nici frumosul meu vas cu agheasmă, dela Sfântul Ioan, amvonul dela sfântul Andreiu unde botezul Domnului nostru Isus Christos este făcut după natură. Aceasta este o lucrare care m'a costat foarte mult.

Arhanghelul a așezat amvonul și vasul de asupra spitalului, în tierul care nu se cobora. Nicolae Nerli a început a simți că fruntea îi este scaldată în sudori reci.

— Sfinte Arhanghele, a întrebat el, sunteți sigur că cumpăna e dreaptă?

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

Goethe director de teatru. — În calitatea sa de director al teatrului din Weimar, Goethe a trebuit să facă și pe profesorul de Conservator, căci nu se găsea nimeni care să arate actorilor și celor cari voiau să devie actori arta dramatică. Goethe a predat dicțiunea, declamația, mimica și mișcarea în scenă. El a însărcinat pe Eckerman să condenseze într'un fel de chatechism teatral „Regule pentru actori“ toate prelegerile sale

Iată câteva din aceste regule:

„Arta actorilor se compune din două părți: acțiunea și vorbirea care are 3 grade: dicțiunea simplă, recitarea colorată și declamația pasionată.“

„Dicțiunea trebuie să fie curată. Dupăcum fiecare notă într'o bucată de muzică are valoarea sa și contribuie la frumusețea bucăței, tot așa fiecare cuvânt în dicțiune trebuie să ajungă urechii auditorului fără ca efectul ei să fie știrbit.“

„Actorul trebuie să înceapă prin a vorbi fiecare silabă încet și distinct, ceva mai tare decât se pronunță în limbajul ordinar. Și când în vre-o parte a rolului trebuie să spue ceva pe un ton ridicat, trebuie mai întâi să-l scoboare pe măsura ce se apropie de momentul dramatic pentru a nu fi nevoit ca atunci să sbiere. Nimeni nu trebuie să învețe o bucată pe din afară înainte de a-și fi dat seamă de tonul ce trebuie să ia la fiecă cuvânt. În recitare și în declamație trebuie evitat tonul cântător“.

Al 22-a centenar al lui Archimede. — La 1913 vor avea loc mari serbări în Siracuză cu ocazia celui de al 22-a centenar al nașterii lui Archimede. Gabriele d'Annunzio scrie pentru aceste serbări o tragedie care urmează să fie reprezentată pe scena teatrului grec din Siracuză. Pentru acest scop în iarna anului acesta d'Annunzio se va duce în Sicilia, oprindu-se în special la Siracuză, pentru a studia ruinele dela Pentapoli.

Tragedia va cuprinde istoria Sicaniilor, în timpul fundării cetății Glorioase, și va trata primele începuturi ale Mării Grecii.

Teatrul Național Turc. Membrii comitetului de administrație pentru înființarea unui Teatru Național și comitetul autorilor din Constantinopol, au avut de curând o nouă ședință în scopul acesta.

Sfântul Mihail a răspuns surizând, că pentru a nu sămăna cu modelul de care se folosesc lombardienii (zii) din Paris și cântăritorii din Veneția, cumpenele lui sunt foarte exacte.

— Cum, a suspinat Nicolae Nerli, galben de tot, biserica asta, amvonul ăsta, vadra asta pentru apă sfințită, spitalul acesta cu toate puterile lui, să nu tragă mai mult decât un paiu, decât un fulg!

— Vedeți singur, Nicolae, a zis Arhanghelul și până acum greutatea nedreptăților întrece cu mult povara ușoară a faptelor bune.

— Așadară voi merge în iad, — a zis Florentinul.

Și dinții îi clănțaneau de groază.

— Răbdare, Nicolae Nerli, a adaos iarăș ceresul măsurător, răbdare, încă n'am sfârșit. Mai este ceva.

Și fericitul Mihail a luat pâinile negre pe cari bogatul le-a fost asvârlit în ajun săracilor. Le-a pus pe tierul cu faptele bune care s'a lăsat în jos subit, câtă vreme celalalt se ridica, și cele două țiere s'au oprit la aceeași înălțime. Limba nu se mai mișcă nici la dreapta nici la stânga, și arată egalitatea deplină a celor două greutăți.

Bancherul nu-și credea ochilor.

Slăvitul Arhanghel i-a zis:

— Precum vezi, Nicolae Nerli, nu ești bun nici de raiu, nici de iad. Haide, întoarce-te în Florența! sporește în orașul tău pâinile acestea

Deciziunea comitetului a fost favorabilă creării unui teatru național în Constantinopol, în care artiștii să fie angajați conform unui regulament identic cu acela în vigoare actualmente la Comedia franceză. Artiștii vor fi împărțiți în 2 categorii: societarii și gagiștii.

Dealtfel turcii au o foarte bogată literatură dramatică. Au și artiști de seamă și au și un public destul de rafinat în ale teatrului...

La „Asociațiune“ șirul conferințelor se continuă. Dl. O. C. Tăslăuanu a vorbit Dumineca trecută despre literatura mai nouă. A insistat mai ales asupra prozatorilor mai noi. Apreciind arta acestora venită pe urmele unei secete păgubitoare, ca o binefacere. A citit bucăți alese din Sadoveanu, Sandu-Aldea etc. și într-o aleasă formă literară a caracterizat în parte pe fiecare. A fost ascultat cu mult interes iar la urmă viu aplaudat.

Fedra este titlul celei mai noi drame alui D'Anunzio. Este scrisă în versuri și desvălește viața secolului al 16-lea. Gazetele italiene laudă mult această dramă și spun că ar fi una dintre cele mai bune ale fecundului scriitor.

La pândă. Niște onorabili confrăți dăscăliți pentru boacăne politice, au stat multă vreme la pândă ca să găsească și la noi o eroare... de limbă. Apoi dacă-i treaba de-așa, lăsați-o pe noi.

Un omagiu român lui Shakespeare. În orașul Stratford-ou-Avon, locul nașterii lui Shakespeare se aranjază în fiecare an mari serbări cu ocaziunea aniversării nașterii celebrului dramaturg. La aceste serbări într-o mare procesiune publică flutură drapelul tuturor naționalităților cari au reprezentat piese d'ale lui Shakespeare. Singur tricolorul nostru național lipsește până azi dela aceste serbări, ceea ce aflând principele Anton Bibescu secretarul legațiunii noastre din Londra s'a grăbit să ofere lordului major din Stratford un prea frumos drapel tricolor de 6 metri de lung și 3 metri de lat, care va flutura pe viitor cu mândrie alături de celelalte.

Eră natural acest omagiu românesc ilustrului autor al lui Othelo, căci se știe cât e de iubit și de admirat Shakespeare în România unde a avut și are câțiva interpreți de seamă cum a fost Manolescu și cum sunt azi d. Nottara și d-na Aristizza Romanescu.

Dar omagiul Principelui Anton Bibescu mai are și o notă particulară, căci donatorul frumosului drapel este el însuși un distins autor dramatic.

pe cari le-ai dat cu mâna ta, noaptea, fără a te vedea cineva; și te vei mântui. Indurarea lui Dumnezeu este fără sfârșit: el va mântui și pe un bogat. Fii așa. Inmulțește pâinile a căror greutate o vezi în cumpăna mea. Du-te!

Nicolae Nerli s'a trezit în patul lui. S'a hotărât să urmeze sfatul Arhanghelului și să crească numărul pâinilor pentru săraci, ca să intre în împărăția cerurilor.

În cei trei ani pe cari i-a petrecut pe pământ după prima sa moarte, el a fost milostiv săracilor și mare împărțitor de pomană.

T. Rusu.

Păcate Noi.

Odat'am întâlnit doi nebuni. Unul își împodobise urechile cu flori: făcea pe cavalerul. Celalalt, cu un aer grav, făcea pe omul de stat.

Întâiului i-am zis: „cavalere, te salut!“ La rândul mi-a răspuns: „mă iartă, bătrâne, nu vezi că sunt femeie?!“ — și s'a depărtat de mine ca de-un om rău.

Celuilalt, știindu-i slăbiciunea, m'am adresat: „noroc, ministre!“ Mândru, mi-a replicat: „bună ziua secretare... bună ziua!“ — și mi-a strâns prietenește mâna.

Dupăce amândoi ne-am pierdut prin cotiturile drumurilor noastre, m'a mahnit mult în-

CRONICA ȘTIINȚIFICĂ.

Arta... foamei. Din Paris se anunță că la spitalul „Charité“ se poate vedea și admiră cazul straniu al unei oare-cari Miss Claire de Serval, fiica unui profesor și care este o adevărată artistă a foamei. Nu o artistă în înțelesul artificial al cuvântului, nu o artistă care se produce înaintea publicului pentru a atrage admirațiune și foloase, ci o pacientă care s'a supus unei cure de foame și sete, din cauza suferințelor ce-i produce o migrenă îndărătnică și de care — în mod obicinuit scăpă numai atunci când renunță la orice alimentație.

Pornind dela această îndelungată observațiune asupra sa însăși, pacienta s'a oferit medicilor pentru a se supune unui post lung, pe care-l supoartă sub directă și severă observație, stând închisă într-o cameră de sticlă care e aerisită regulat și alimentată cu oxigenul necesar.

Doctorii speră că din studiul cazului pomenit să obțină un număr de observațiuni folositoare, în interesul omenirii suferinde și pentru tratamentul unor anumite afecțiuni.

Primele zece zile de post n'au cauzat nici un rău; Miss de Serval pare că va putea prelunge cura până la 20 de zile, în care timp își comunică impresiile și observațiile în scris, afișându-și buletinele sale proprii pe pereții transparenti ai camerei de sticlă.

Care va fi rezultatul definitiv al experienței vom vedea și vom împărtăși cetitorilor. Dar ni se pare că în afară de elementul medical, se poate găsi un important element de filozofie în această recentă înălțare și apoteozare a — foamei.

Dacă omenirea ar primi prin o nouă educațiune, cultul foamei; dacă lumea s'ar obicinui a nu privi ca degradat și înjosit pe omul care — în mod absolut sau relativ — poate răbda foamea, — câte nu s'ar schimba în bine și câte nu ar lua forme noi superioare! Omul ar deveni mai virtuos, mai bun, mai vrednic, dacă nu l'ar îmboldi aceea eternă foame care începe dela lăcomia gurmandului și sfârșește cu nesațiul de avere pe care latinul o numea „auri sacra fames“ sfânta foame de aur!

Când am ști să ne înfrânăm furia ce ne inspiră numai gândul că am putea suferi de foame, dacă am învăța din timp arta foamei, am scăpa de atâtea păcate, am putea fi iertători și generoși

tâmplarea, — poate dacă mă numea „Impărate“, nu mă mai gândeam la el.

Aurul e 'n pământ și fericirile 'n tine, — sapă numai!...

Și gloria dă aripi gândurilor. Sburătoare însă, nu pot fi decât acele flacări pornite din largurile inimei.

— Crezi în cruce?... „ca ea rămâi“ — zice poporul.

Supraveghiați cuminiții! — marea și mintea sunt într-o vecinică fierbere.

Lemnele și sentimentele, cu cât ard mai multe la un loc, cu-atât scot flacăra mai mare.

Inchis în tine, ești mai păzit decât într-o cetate.

Poporul care-și cunoaște trecutul, citește în cartea viitorului.

„Toate drumurile duc la Roma“, numai al îndoelei... te rătăcește.

Cugetarea, e poezia spiritului.

Coniacul și unele femei, numai ne tulbură. Dacă n'am mai bea vin și dacă n'am mai vedea alte femei, desigur, fața pământului ar avea o privescătoare de groază.

— căci virtutea cea dintâi ar fi cea a omului care știe să nu mănânce decât ceea ce-i trebuie ca să nu moară de foame.

Și atât de puțin i-ar trebui omului în realitate.

Pop de Băsești către Oravițeni.

Venerabilul prezident al partidului nostru național, George Pop de Băsești, a adresat următoarea scrisoare către alegătorii partidului nostru național român din Cercul electoral al Oraviței:

Iubiți frați alegători!

S'a terminat campania electorală din cercul Oravița. Toată suflarea românească eră cu privirile îndreptate spre d'voastră, așteptând să duceți la biruință steagul partidului național.

Când îmi aduc aminte de iubirea ce ați dovedit față de mine, când îmi reamintesc primirile frumoase, de cari m'ați împărtășit și când am văzut însuflețirea fără seamăn, eram de convingerea, că cu un popor care se arată atât de conștient, atât de mândru de ființa sa românească, va birui cauza noastră națională.

Și chiar contrarul s'a întâmplat.

Cu adâncă mâhnire se umple sufletul meu, când văd, că așa ceva se poate întâmpla în cercul Oraviței.

Știm cu toții și am văzut, ce acte de violență s'au comis împotriva cetățenilor alegători, știm că ce presiune au făcut autoritățile, pentru înfrângerea partidului nostru și cunoscute sunt toate mijloacele de corupțiune, ce s'au întrebunțat pentru demoralizarea alegătorilor

Dar cu toate acestea, un cetățean luminat și conștient de drepturile sale nu-și părăsește steagul, nu-și calcă cuvântul dat și dacă toată furia prigonitorilor îl duce cu sila în tabăra contrară și îl tărăște, contrar voinței sale până la urna electorală, acolo trebuie să simțească în momentul decizător, că ce datorință grea împlineste, când își dă votul său, — față de țară și de neamul său. Acolo trebuie să înceteze frica, trebuie să nu biruiască șoptirile ademenitoare, și ar trebui să biruiască numai glasul conștiinței sale curate.

Asta v'am spus eu în toate cuvântările mele, când v'am făcut vizitele, împreună cu frații deputați din partidul național, și mare mi-a fost bucuria, când am văzut că majoritatea covășitoare a alegătorilor își dă cuvântul că va stă cu credință sub steagul național.

După cum a-ți stat D-voastră, cei tari în credință, păstrându-vă cuvântul dat la postul de datorință cetățenească și națională, așa puteau să stea și ceilalți, și să nu-și păteze ienumele câștigat cu atâtea bravură altădată.

Vă mulțumesc, Onorați alegători vă asigur, că amintirea zilelor ce le-am petrecut în mijlocul d-voastre va rămâne neștearsă în sufletul meu, precum și statornicia bărbătească, ce a-ți dovedit stând cu neclintită credință în jurul steagului, până la sfârșit.

Si când vă spun aceste cuvinte de mulțumire, Vă conjur încă-odată, să fiți statornici în credința voastră națională, să cultivați buna înțelegere între frați, să-i compătimiți pe frații cari au rătăcit din calea datorinței, și să vă nizuiți a-i readuce la calea adevărului indicată de programul nostru național.

Cu aceste sentimente vă salut și vă poftesc tot binele.

Băsești, 5 Martie 1909.

George Pop de Băsești.

Opiniunea publică rusă iritată contra Austriei. „Berliner Tageblatt“ află din Petersburg că opinia publică rusă privește ca și până acum pe Austro-Ungaria ca turburătoare păcii Europei.

Întreaga presă rusă cere mereu convocarea unei conferințe. Panslavistii agită pentru război, guvernul însă nu vrea să știe de așa ceva.

Serbia și opinia publică din Rusia.

Austria e prea îndrăzneală. — Franța e șovăitoare.

Un personajiu marcant și foarte bine introdus în politica externă din Rusia, personajiu care a prevăzut, punct cu punct, toate formele de desfășurare a conflictului austro-sârb, a făcut următoarele interesante destăinuri corespondentului particular din St. Petersburg al unui ziar parizian:

„Ne sosind încă circulara Serbiei către puteri, situația conflictului e tot staționară. Tratatul continuă în scopul de a organiza o serie de convorbiri amicale cu Viena de îndată ce Serbia își va fi manifestat oficial voința de a renunța la orice revendicări teritoriale, părăsind campania ei de turburări și de provocări impotriva și de a-și incredința soarta în mâinile puterilor semnatare ale tratatului dela Berlin. Până acum, cabinetul din Berlin refuză să se asocieze acestui demers, spre care Rusia, Franța și Anglia inclină, dar care nu va avea nici o valoare practică fără participarea Germaniei.

Fiind înțeles dar că circulara Serbiei va fi sigur concepută în sensul preconizat de Rusia, e încă timp pentru organizarea unui demers colectiv al Europei la Viena.

„Serbia nu poate, într'adevăr, să primească pretențiunea Austriei de a o sili la un aranjament cu Viena înainte de conferință, căci ar însemna să stea de vorbă un calibri cu un boa constrictor.

Rusia nu poate nici ea să lase micul stat slav în voia poftelor Austriei.

Adăogirea, din punct de vedere juridic și de dreptate, dacă aceste vorbe mai pot avea vr'un preț în Europa demoralizată, Austria nu poate fi lăsată să execute, pur și simplu, Serbia, printrucă, conform spiritului din tractele solemne, ea vrea să-și incredințeze soarta în mâinile puterilor semnatare ale tratatului din Berlin.

În orice caz, oricare ar fi hotărârea guvernelor, opinia publică din Rusia nu o va îngădui. Ea a primit rău depeșa rusă către Serbia și ministrul Stolypyn nu va putea să meargă mai departe pe calea concesiunilor față de Austria fără a provoca o agitație primejdioasă.

Trebue să nădăjduim însă că Viena și Berlinul nu vor lucra împotriva intereselor de pace ale lumii civilizate și în contra dreptății, încă prin rațiune, nici prin omisiune ci că se va găsi o formulă de împăcare.

— „Guvernul francez, sprijinit de o anumită poartă din presa franceză, a fost foarte rău inspirat în încercarea de „real politic“, pe care a făcut-o la remarcă Germaniei. Dacă Franța republicană, care întrebunțează cu plăcere cuvintele de drept și echitate, ar fi avut, față de Rusia și de Anglia, aceeași atitudine ca și Germania față de Austria, conflictul ar fi azi aplanat. Îndrăzneala Austriei a sporit în legătură directă cu șovăirile Franței. — Nădăjduim însă că, în acest din urmă act al conflictului, care va începe odată cu trimiterea circularii de către Serbia, aliata noastră se va arăta „mai hotărât“.

Marile turburări din Grecia. Eri ministrul Kunaris din Athena a făcut expunerea financiară parlamentului. Mulțimea se adunase de timpuriu în fața parlamentului și a bombardat cu bolovani edificiul, spărgând ferestrele. Președintele Comanduros a suspendat ședința, spre a ieși întru intimpinarea poporului. În acest timp mulți demonstrați s'au urcat pe coperișul Camerii de unde aprindeau rachete. Atunci poliția și comănduirea pieții au scos cavaleria, care a năvălit asupra demonstrațiilor. Mulțimea s'a apărut cu revolverele. La urmă s'a adus armată și mai multă, care a imprăștiat în fine pe manifestați. Sunt mulți răniți de o parte și de alta. Se crede că guvernul va demisiona.

O comparație...

— Cuvinte libere. —

Intr'o revistă străină am cetit, că cu ocaziunea unei expedițiuni în contra boxerilor, comandantul brigădei, un general rus, ajungând în orașul cu pricina, îndată arestează pe mai mulți chinezi, dintre cari la cinci le taie capul iar pe ceilalți îi impuşcă. Pe cei doi conducători ai boxerilor însă nu i-a putut prinde.

Atunci un corporal, care servind mai multă vreme în Mancuria, unde a învățat să vorbească limba chineză, raportează comandantului său, că din niște convorbiri ale chinezilor a izbutit să audă, că părintele celor doi conducători, ar locui aci în oraș.

Generalul îndată dă ordin pentru arestarea bătrânului chinez, iar rezultatul a fost, că în scurtă vreme soldații ruși aduc legat înaintea generalului pe bătrânul chinez, care nu neagă că e tatăl celor doi conducători ai răsculaților.

Generalul, în diferite moduri a făcut de cunoscut, că dacă cei doi conducători în vreme de douăzeci și patru de ore nu se infățișează înaintea lui, capul părintelui lor va fi rețezat.

Cu trei ore mai târziu dela aceasta, cei doi conducători ai răsculaților au stat înaintea generalului; ei nu neagă nimic, cer numai eliberarea părintelui lor.

Dacă, ei, conducătorii boxerilor răsculați nu s'ar fi infățișat generalului, și astfel nu ar fi grăbit în ajutorul părintelui lor, atunci în întreaga lor viață ar fi fost desonorați.

Recunoștința și dragostea de părinți e o astfel de lege la Chinezi, că călcarea acestei legi, pentru un Chinez e absolută imposibilitate.

Cerescul imperiu are cronici de șase mii de ani; în aceste cronici însă nu este un singur cuvânt, *că în decursul acestor șase sute de veacuri, un fiu și-ar fi ucis părintele, sau cel puțin ar fi ridicat mâna în contra lui!*

Până aici ne interesează cazul amintit.

Observ numai, că cei doi conducători ai răsculaților au fost uciși, li s'a tăiat capul; iar ca generosul general rus, să dea o dovadă de cavalerismul său, a impuşcat și pe bătrânul părinte a celor doi conducători.

Din cele mai sus spuse se vede, că la poporul chinez, acest popor incult, acest popor de rasă mongolică, fiii ori și când sunt gata să își jertfească și viața pentru părinții lor; și ceea ce e de însemnătate și mai mare, e că în decurs de șase sute de veacuri, *în China nu a fost nici un singur caz de paricid!*

Din acest punct de vedere, fericit, de o mie de ori fericit popor!!

Cum stăm însă noi, poporul românesc, în această privință?

Știm bine, că stăm foarte rău!

La noi paricidele sunt destul de dese, iar schingiuirile părinților de către copiii lor, sunt zilnice.

E evident deci, că nu se poate face o comparație, — care nouă să ne fie favorabilă — între noi și Chinezii.

Ei, Chinezii, din acest punct de vedere, *ne sunt superiori.*

Și cine poartă vina, că la noi paricidele sunt așa de dese, iar maltratarea părinților de către copiii lor sunt zilnice?

Și cine poartă vina, că acest rău mare, și unul dintre cele mai condamnabile, în loc ca să fie nimic din mijlocul neamului nostru, din ce în ce tot mai mult se desvoaltă?

Ar fi numai spre binele neamului nostru, dacă din punctul de vedere, amintit mai sus, am imită, am lua învățătură dela — Chinezii.

Alex. Țințariu.

ECONOMIE.

Probleme economice.

I.

Deodată cu primele nizuințe pentru un început de organizație economică în viața și munca poporului nostru din această țară — s'a impus o chestiune din cale afară anevoioasă.

Chestiunea independenței în acțiune ori în-tovărășirii cu alte puteri de muncă — străine de neamul nostru.

Dificilă, cum e chestiunea și pentru apreciere și pentru discuțiune, cum s'a ivit a ajuns un fel de „nolle me tangere“. S'a lăsat și vrea să fie lăsată incurcată, ca multe alte chestiuni de acest fel.

Toți simțim însă că se impune o clarificare, căci șovăirea mai departe amenință să fie primejdioasă, amenință să destrame puteri și să fixeze păreri, ce se contraversează azi mâne aproape pătimaș.

Ori cât am dori să desrobim discuția și munca economică de sub stăpânirea vederilor politice și a sentimentelor strict naționale — *în situația dată* — e aproape imposibil. Poporul nostru nu a ajuns și în scurtă vreme nici nu va ajunge la acel pedestal de desvoltare, când se va putea lipsi în acțiunile sale fie și numai economice — de țăria ce-ți dă sentimentul iubirii de frate. Căci oricât am recunoaște că nici cultura, nici știința, nici economia nu se îngrădește cu margini politice ori naționale — în situația noastră forța acțiunii ne-o îmbie ajutorul fratelui de sânge, sentimentul dragostei de neam.

În acelaș timp însă nu hesităm să spunem că *această naționalizare* invoalvă un contrast, o anomalie, dacă vreți. Dar acest contrast se impune și e justificat de situația noastră politică abnormală.

Ne și împăcăm cu drag cu acest contrast și nici nu scăpăm nici un prilej să nu alimentăm contrastul, că tocmai din acesta să scoatem garanții puternice pentru o înaintare *ca neam* — pe toate terenele. Căci credința noastră ce o va onora ori cine, este că la început, până nu-ți ai drumul făcut și mijloacele de muncă bine stabilite și deplin încercate — e mult mai ușor să pleci la drum și să lucrezi împreună cu *fratele tău*, și nu cu un străin de sângele tău.

Acest oportunism, dacă vreți, îți dă curaj și țărie și încredere în propriile puteri. Prin urmare te apropie mai cu ușorul de țintă, de calea progresului.

Cei din fruntea acestei țări ar trebui să se pătrundă de acest adevăr elementar și să privească cu ochi buni la organizarea și întărirea economiei noastre *naționale* — prin care noi dorim să întărim implicit și țara asta.

Justificată fiind, și numai prin împrejurările date, nizuința de a avea o economie *națională* — s'ar părea ușor de rezervat chestiunea la care ne-am oprit că anume:

Cum e mai bine: să ne răzimăm în lupta economică numai și numai pe propriile noastre puteri ori să căutăm tovărășia, conlucrarea și sprijinul altor neamuri!

Să înțelege că această diferențiere să nu să înțeleagă absolută. Cel mult numai relativă, căci în economie o independență și o separare absolută, cum se poate face de pildă pe terenul social — e peste putință.

Ca să ajutăm lămurirea chestiunii, luăm o pildă:

Avem azi peste 200 bănci, cu caracter pronunțat românesc. Am ajuns dar să avem finanțe și mai ales institute financiare pe temelii naționale. Din naționalizarea asta în loc să avem pagube ori greutăți — avem foloase mari.

Dar — finanțele sunt numai un ram a întregii economii.

Se impune întrebarea: oare pe terenul industriei, a negoțului și cu deosebire folosindu-ne de armele moderne cele mai puternice, de tovărășiile sătești — mai este posibilă o astfel de naționalizare ca la băncile noastre de pildă.

Aici să descoper părțile anevoioase a chestiunii de care ne ocupăm — mai ales că șovinismul național pune zăgazuri discuției obiective.

Pentru o independență cât mai mare în acțiunile noastre economice servește o mulțime de argumente situația noastră politică și dorul afirmării *ca neam*.

În aceleași argumente exclusiv economice admit, ba adeseori impun o concluzie cu factori, ce nu sunt recrutați nici din neamul nostru nici din averea cu partea noastră națională.

Ne oprim la o pildă:

Ideia tovărășiilor străbate și la noi tot mai înveselitor și par'că un gând mai avem: să știm satele noastre înzestrate cu tovărășii de tot felul, dar *toate de-ale noastre*, cu muncă și capital și viață românească.

Cu toate aceste știu eu peste 25—30 tovărășii, mai ales de *consum*, care stau a fi sub ocrotirea și oblăduirea centralei ungurești „Hangya“ din Budapesta. Sălajul, Chiorul, pe la Bistrița, Făgăraș etc. — ne servesc cu pilde vii.

Și dacă n'am avea alte motive, acesta singur ar fi indetulitor să ne impunem discuția chestiunii independenței ori concluzării economice.

Repetăm, discuția e foarte anevoioasă. Și noi suntem convinși că ar fi o greșală să cercăm o lămurire superficială.

Și în un fel și în altul ne izbim de atâtea argumente pro și contra.

Cu toate aceste e timpul suprem să avem o cinozură, baremi cinozură.

Noi care inclinăm să credem că o activitate economică pusă *exclusiv pe baze naționale* ne duce mai repede în spre cărarea progresului — vom stărui pentru lămurirea chestiunii, invocând și argumentele pro și cele contrare.

Fiind însă chestiunea atât de importantă, rugăm pe toți ceice se simt datori neamului cu lămurirea orizonturilor — să intre în discuție.

Noi ne-om face datorința, cum știm și cum putem.

V. C. Osvad.

Programul de lucru

al comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“, pro 1908 stabilit în ședința din 24 Februarie 1909.

1. Pentru studiarea referințelor economice din comune se vor ține în întruniri agricole în comuna Săsăuși, Jina, Turnișor, Glimboaca, Șugag și Apoldul-rom.

2. Pentru promovarea culturii vitelor de rasă aleasă, se va ține în comuna Săcel o expoziție de vite de prăsilă (a 19-a), împreună cu împărțire de premii în bani.

3. Se va procura și sorta o vițea de rasă „Pinzgau“ curată între membri cu locuința în Pianul-român și Orlat.

4. Se vor acorda (da) proprietarilor mici anume pentru procurarea de vite și alte animale de prăsilă împrumuturi cu 5% interese, replătiabile în 4 rate semestrale.

5. Pentru îmbărbătarea economilor la cultivarea nutrețurilor măestrite, între membri se vor împărți în mod gratuit semințe de trifoiu, de luțernă și de napi dn nutreț. Totodată se va mijloci pentru obște procurarea de semințe mai bune și mai ieftine, semințe de nutrețuri, de verdețuri (legume, zarzavat) de flori etc. Membrii împărțiți în trecut vor face bun serviciu, raportând comitetului despre modul de procedere la cultura acestor plante și despre rezultatul obținut.

6. Se va scoate în tipar broșura „Nutrirea vitelor (animalelor) sau îmbunătățirea mijloacelor pentru nutrirea vitelor peste tot și indeosebi în anii de secetă“, cum și alte eventuale lucrări de interes economic.

7. Pentru a da culturii pomilor un avânt mai mare se vor înființa însoțiri de valorizarea poamelor.

8. Membrii cu locuința în Bungard li-se dăruiește câte un altoi măr pădul, care se va planta prin anume trimiși în grădina fiecăruia.

9. Un curs de pomărit se va ține la școala economică a consistorului arhidiecezan din Sibiu cum și un eventual curs de viierit în Săliște.

10. Dacă anul va fi favorabil culturii poamelor în comuna Răhău, sau în altă comună centrală din comitat, se va aranja o expoziție de (a 6-a) împreună cu împărțire de premii în bani și diplome de recunoștință.

În același timp se va pune în lucrare și cupretorul de uscat poame sistem „Cazenille“, ce este zidit în Săliște.

11. În scopul răspândirii culturii de animale de soi ales, se vor distribui între membri galițe, stupi, coșnițe și unelte pentru albinărit etc., se vor procura rămători de soi ales și se vor vinde între membri în condițiuni avantajoase etc.

12. Pentru cunoașterea istoricului comunelor, apoi a stării materiale a locuitorilor, a uneltelor economice folosite în trecut și acum etc. — se vor scrie premii pentru cele mai bune monografii ale comunelor din comitat.

13. Pentru cunoașterea referințelor igienice ale populației, cum sunt locuințele, hrana, curățenia, îmbrăcămintea, indeletnicirile etc., în comuna Sadu se va aranja o expoziție de copii (a 4-a) împreună cu împărțire de premii în bani.

14. Se vor organiza comițiile agricole în diferite centre ale comitatului cu chemarea, între altele de a stabili cauzele decreșterii relative a populației și de a afla mijloacele de delăturare ale lor.

15. Direcțiunile însoțirilor noastre de credit sătești „Raiffeisen“ cum și cele ale tovărășiilor agricole sunt rugate a raporta despre lucrările săvârșite în 1908 și a arăta eventualele îmbunătățiri intrate în viața comunei dela înființarea însoțirii.

Totodată se va lucra la alcătuirea cât mai număroasă de asemenea însoțiri.

16. Se va lucra la desăvârșirea școlii practice economice din Săliște și se vor sprijini alcătuirile de școli de pomi comunale.

17. Se va lucra la augmentarea colecțiilor de păpuși, chemate a conserva și răspândi portul original al țăranilor noștri.

18. Se vor institui anchete din bărbați de specialitate pentru studiarea cauzelor decadentei economiei de vite la hotarele mărginașe ale comitatului.

19. Pentru a câștiga nouă izvoare de venit pentru sărăcimea dela sate se va lucra la valorizarea plantelor (ierburilor) medicinale.

20. La dorința economilor din Cornățal se va aranja în acea comună o expoziție locală cu produsele economilor de acolo.

21. Adunarea generală pentru anul 1908 se va ține în comuna Porcești.

22. Se pun la dispoziție spre folosire plugul sistem Sack, grapa de fânate, mașina „Tornado“ și alte eventuale unelte economice. Aceste unelte la dorință se pun și în vânzare.

23. Se fac preparative pentru aranjarea la 1912, când Reuniunea împlinește 25 de ani de existență, de sărbări și în special pentru aranjarea unei expoziții generale din domeniul agriculturii și al industriilor, eventual în legătură cu societățile de meseriași din comitat.

Dinamită pentru Serbia. Agenția Havas află din Constantinopole că în urma cererii făcute de către ambasada Franței, Poarta a autorizat trecerea prin Salonic a 15 tone de dinamită destinată minelor de aramă din Serbia.

Sâmbătă seara.

Sanin.

II.

Când scriu șirele aceste, poliția din Budapesta secuestrează deja exemplarele faimosului roman, pornind cercetare disciplinară împotriva traducătorului, editorului și răspânditorilor acestui roman „de moravuri“.

Se anunța numai o interpelare în cameră a profesorului universitar Kmety — și procuratura s'a și pus pe lucru. Ceva cam târziu, ca de obicei, dar totuși a făcut ceva. În interval de 3—4 săptămâni romanul s'a putut desface în câteva mii de exemplare, ca editorul să-și fi încasat deja cuvenitele tantieme, retribuind și pe traducător cu prisosință...

Încă o dovadă aceasta de spiritul critic al publicului cetitor, al P. T. public cetitor, cu a căruia simpatie obișnuiesc a se amăgi spiritele cele mai alese.

Se va vedea în curând, în câte mii de exemplare s'a desfăcut această carte de pornografie, în țara ungurească, pentru ca să se poată întrebă apoi, dacă s'a bucurat vr'o dată autor din țară de interesul ce s'a desfășurat cu acest prilej.

E soarta comună a scriitorilor, a celor mai mari chiar, că *acasă la ei* nu sunt îmbrățișați niciodată cu toată căldura, căci partea cea mai mare a entuziasmului se cheltuește pentru autorii — străini.

Oricât de mediocre ar fi un scriitor străin, el are neasemănate avansuri față de cei de acasă. E mai interesant, mai de spirit, mai enigmatic, par'că. Un miros de străinătate, o adiere vagă din depărtările zărilor transpiră dintre filele proaspete, din șirurile tiparului. Criticul lasă și el la o parte ciomagul literar, cu care aranja chestiile literare de acasă, își trage mânușile ca să se poată atinge măcar de pulpana celebrității străine și începe a serie apoi cu un avânt de neobișnuit lirism: „Distinsul scriitor rus“, sau „Gingașul scriitor parizian“.

Și e vorbă, în fond, poate numai de o elucubrațiune senilă a lui Tolstoi, sau de cutare roman de „moravuri pariziene“ (a apărut unul chiar acum la „Minerva“!), cari nu cuprind decât aberațiuni și scene vrednice de condeiul și analiza lui Krafft Ebing.

Mai ales scrierile aceste din urmă se bucură de o trecere extraordinară. Un Wedekind, un Schnitzler, un Catulle Mendès sunt scriitori de renume universal, numai pe motivul, că în scrisul lor au remarcat partea animalică a iubirii, în culorile cele mai amăgitoare.

Autorul romanului „Sanin“ este și el astăzi un scriitor celebru, abstracție făcând dela cele câteva sute de mii de ruble, pe cari le-a încasat pentru nemuritoare opera.

Confiscările ce au urmat, revolta bunului simț ultragiatic, sunt tot atâtea reclame indirecte, pentru ca opera să-și facă turneul glorios prin toate țările cu pretenție de civilizație.

Editorii au nasul destul de fin pentru a simți slăbiciunea publicului. Dar editorilor nu li se poate reproșa mult în această privință. Ei reprezintă numai partea comercială a chestiei, în vreme ce partea intelectuală rămâne exclusiv în responsabilitatea scriitorului.

Și se pornește apoi hârțuiala pe moarte pe viață. De o parte se susține cu energie principiul estirpării tuturor productelor pornografice, ca absolut periculoase moralei publice; de alta se răspunde, că o operă de artă, oricât de pornografică ar fi în aparență, nu poate fi primejdioasă decât pentru oamenii nematuri, pentru tinerime.

Adevărat, dar cine îi asigură pe acești din urmă esteți, că lucrarea nu va fi cetită cu mai mare nesaț chiar din partea tinerimei nemature,

a cărei judecată șovăitoare e foarte ușor copleșită de neastâmpărul sângelui tinăr?

Dovadă destrăbălarea tinerimei universitare din Rusia — studenți și studente — provocată de principiile (vorba vine!) acestui roman deșuchiat; dovadă, că tinerimea gimnazială din Budapesta a fost surprinsă de profesorii ei, colectând parole pentru a-și procura romanul.

Este o limită, peste care literatura și arta nu va putea trece nici odată, fără a veni în contradicție cu sine însăși.

Fotografierea — oricât de reușită ar fi ea — încă nu e artă, și îndrugarea de pornografii — oricât de spirituale ar fi acele — încă nu e literatură.

Am avut satisfacție de a vedea izgonită din țara noastră această operă murdară, și am avea și mai mare satisfacție (vom avea-o oare?) dacă ea nu va fi tradusă nici odată în românește.

Nu e nici decum o cinste să încetățenești în literatura ta, atât de curată încă din mila Domnului, toate murdăriile din cloacele străinătății.

De altfel — cine știe!

Se va găsi poate vr'un Ignat Samitca, ori Frații Saraga, cari vor afla foarte rentabilă editarea acestei cărți, după cum au aflat de rentabilă editarea lui „Bel-Ami“ și a „Povestirilor“ lui Boccaccio... AL.

ȘTIRI.

Conferințele „Asociațiunii“. Duminecă în 14 Martie a. c. dl Dr. Aurel Crăciunescu, profesor la seminarul „Andreian“ va ține, în sala festivă a Muzeului „Asociațiunii“ la orele obicinuite, o conferință despre *vieța lui Isus*. Conferința va fi ilustrată cu proiecțiuni, pentru care scop s'au comandat cele mai renumite opere de artă în culori. Nădăjduim că publicul va asista la una dintre conferințele cele mai interesante.

Nu știm ce are o anumită d-șoară Ivașcovici cu d-l Siegescu. Iubește se vede... politica d-sale. Altfel nu ne putem explica faptul că l-a întinpinat cu flori și i-a ținut discursuri. De una ne mirăm însă: femeile nu prea iubesc oamenii moderați.

„Un sâncelean“ ne scrie că în satul Sâncel de lângă Blaj dl Emil Vlăsa a înființat un cor de țărani. Corespondentul nostru laudă pe întemeietorul, care pe lângă multele ocupații se îndeleținește și cu astfel de lucruri.

Starea sănătății doamnei Elena Cuza. În starea sănătății doamnei Elena Cuza nu se observă nici o ameliorare. În timpul nopții slăbiciunea crește în mod simțitor.

În noaptea de Duminecă spre Luni, ilustra Doamnă a fost liniștită. Cu toate acestea n'a putut dormi o clipă măcar.

Astăzi, n'a mâncat nimic toată ziua. Insomnia și nemâncarea contribuie în mod îngrijitor la agravarea stărei de slăbiciune în care doamna Elena se află.

În tot momentul sosesc telegrame din toată țara și din București, prin cari se cer informații asupra stărei sănătății veneratei princese.

Având în vedere agravarea ce a intervenit ieri noaptea în starea sănătății Doamnei Elena, noaptea aceasta se așteaptă cu o profundă îngrijire.

— Dumineca trecută s'a făcut înmormântarea veteranului învățător *Toma Joandrea*. Generațiile de azi vorbesc mult bine despre omul care numai cinste a făcut învățământului nostru timp de 48 de ani.

Nouii declarațiuni ale ministrului de externe sârb. Milovanovici a declarat unui corespondent de ziar că nu crede în izbucnirea unui război. Serbia

va face totul ca să nu ajungă la o agravare de conflict cu Austro-Ungaria.

De aceea dânsul crede că-i va succeda să evite o vărsare de sânge.

Cu timpul e probabil ca, relațiunile dintre Serbia și Austro-Ungaria să ajungă cum sunt actualmente relațiunile dintre Franța și Germania după acordul marocan. De almintrelea în Serbia nimeni nu s'a gândit, după cum au afirmat multe ziare străine greșit, să atace Austro-Ungaria, probă atitudinea rezervată a trupelor sârbești.

Ministrul sârb crede că nici Austro Ungaria nu va ataca Serbia, căci atunci s'ar pune pe tapet chestiunea slavilor de Sud, ce nu poate să-i convină Austriei.

Acum Serbia își pune toată speranța în Europa și în convocarea conferinței.

Dacă nu se va convoca conferința în chestiune, atunci Serbia și va formula cererile sale juste la care nu va renunța de loc.

Inarmarea Serbiei continuă. Belgradul se fortifică. Nenadovici, ministrul plenipotențiar al Serbiei la Constantinople negociază cu guvernul turc pentru libera trecere a materialului de război sârbesc sosit la Salonic. Preparativele Serbiei vor continua până ce Serbia își va fi ajuns scopul. A început ridicarea de fortificațiuni în jurul Belgradului. Ziarele au primit ordin să nu scrie nimic despre înarmările și fortificările în curs.

Poporul grec cere regelui ameliorarea soartei sale. O deputațiune de industriași s'a prezentat ieri la rege spre a-l informa despre mizera stare a poporului. Regele a cerut să i-se comunice un memoriu și a promis că se va interesa de binele poporului.

Broșura lui Tolstoi către Țar. Se zvoneste că Tolstoi a trimis o broșură Țarului, în care se ocupă cu situația de azi a Rusiei.

Titlul broșurei: „Legea constrângerii și legea iubirii“. Cuprinde 9 capitole și 3 suplimente. Prologul se împarte în 3 părți: 1. De ce scriu eu? 2. Cui i-se poate atribui viața tristă a locuitorilor? 3. Cauza lipsei de inteligență adevărată pentru viață.

Un interview cu dl Isvolsky. *Soartea Serbiei în mâna puterilor.* Guvernul sârbesc a luat o hotărâre care schimbă fața lucrurilor cu desăvârșire. Consiliul de ministri a hotărât să se mântue odată de conflictul cu Austria, punându-l pe seama puterilor.

În proiectul de răspuns, transmis de dl Milovanovici ministrului Rusiei la Belgrad, guvernul sârb declară că numai insistă asupra cererilor lui, ci lasă toată afacerea în sarcina puterilor. Puterile să se răfuiescă cu Austria.

Există un singur punct negru: chestiunea înarmării. Serbia spune că cei 12.000 rezerviști sunt necesari pentru apărarea ei. Dacă Rusia ar cere însă concedierea lor, Serbia ar admite-o?

E probabil că Rusia va aproba răspunsul sârb. Ministrul Rusiei s'a arătat mulțumit de acest răspuns. Ministrii Franței, Angliei și Italiei au admirat bunul simț și abilitatea guvernului sârb.

Ce ar putea să dorească mai mult guvernul austro-ungar? Acestea sunt comentările unui ziar parizian, al cărui trimis special la St. Petersburg a obținut dela dl Isvolsky, ministrul de externe al Rusiei, următoarele interesante declarațiuni.

Rolul Rusiei dela începutul crizei balcanice a fost de a face mereu toate eforturile pentru păstrarea păcii fie între Bulgaria și Turcia, fie între Austria și Serbia. Ultimul demers ce l-am făcut la Belgrad, sfătuiră Serbia de a numai stăruî în revendicările ei teritoriale, e proba decisivă a dorințelor noastre de pace.

Deși n'avem încă răspunsul oficial al Serbiei, sper totuș că el va fi în vederile noastre, după

deslușirile ce le avem. În aceste condițiuni, se pare că nimic nu se mai poate opune dezvoltărilor normale și programului stabilit prin proiectul de conferință internațională pentru revizuirea tratatului din Berlin.

Conflictul Austro-Sârb. De pe câmpul de operații diplomatice, foarte întins, al conflictului Austro-Sârb, au început să curgă dela o vreme vești mai liniștitoare, deși nu lipsesc nici acuma strigătele războinice și temerile de noi complicații. Dacă diplomația europeană înalță mereu albele steaguri de pace când la Viena, când la Belgrad, dispoziția generală din Serbia și din monarhia vecină este mult mai sceptică, iar acesta este un moment foarte neliniștitor în faza actuală a conflictului. Guvernul sârbesc declară că nu vrea războiul, dar nici nu poate renunța la solidaritatea națională a poporului sârbesc și nici la cererile de compensații teritoriale formulate de Scupcină în faimoasa ședință de acum câteva luni. Pregătirile militare ale Serbiei sunt pentru guvernul din Belgrad numai „normale“, ceea ce nu poate însemna decât că situația externă este încă anormală... Cu Austria, guvernul sârbesc nu vrea să trateze, ci lasă această grijă, desigur foarte neplăcută, puterilor europene; desfacă ele nodul gordian al conflictului, după ce au lăsat ca el să se incurce tot mai rău. Cât pentru opinia publică a Serbiei, ia începe să arunce iarăș valuri de agitație, izbucnește în acuzații violente la adresa puterilor mari, îndeosebi la adresa „trădătoarei“ Rusii, își amenință în disperarea ei firească și dinastia slabă și primește cu entuziasm numai mișcările de trupe, pe când guvernul e bănuț de lașitate și e silit să se pregătească de represalii contra unor turburări de stradă, care pot să-l zgudue ca mâne.

Sârbii vor să iasă la mare prin Sandgeac la Muntenegru. Deoarece Sârbii s'au convins că n'ar putea dobândi decât printr'un război un teritoriu din Bosnia care să lege țara lor cu Muntenegru, ei agită acum ideea de a-și croi o ieșire prin Sangeac și Muntenegru.

În cercurile parlamentare s'a discutat cu aprindere chestiunea aceasta.

Ideea este însă irealizabilă deoarece Turcia a respins-o categoric și Austria a garantat integritatea sangeacului Novi-Bazar.

Demersul Austriei a surprins cercurile ruse. Aci a produs mare surpriză ultimul demers al Austro Ungariei la Belgrad.

Se zice că Rusia a sfătuit Serbia să nu se grăbească să răspundă Austro-Ungariei.

Comunicatul rus către Serbia. „Monitorul oficial“ a publicat comunicatul următor: Miercuri 3 Martie st. n. însărcinatul de afaceri al Rusiei a înmănat guvernului o copie după nota trimisă de către ministrul de externe al Rusiei d. Isvolski și adresată guvernului din Belgrad.

Albanezii cer autonomia. Se înmulțesc în diceile că există o serioasă mișcare a albanezilor, cari vor să obțină autonomia provincială. Sufletul acestei mișcări este fiul lui Bid-Doda, azi răposat și îngropat la Scutari (Albania), care acum 30 de ani înființase „Liga albaneză“, cu scopul ajungerii Albaniei la autonomia sa. Prenk Bid-Doda este acum pașă în armata turcească cu rangul de general de brigadă. Dânsul se bucură de mare popularitate, deoarece luptă pentru idealul, pentru care luptase și tatăl său. Ce-l favorizează pe Prenk Bid-Doda în planul său, e și împrejurarea că el e cu garnizoana în Scutari.

După rapoartele polițienești sosite aici, Austria ar favoriza proiectele autonomiste ale lui Prenk Bid-Doda.

Procesul dela Agram. In procesul de înaltă trădare s'a continuat ascultarea lui Pribicevici. După ce a cetit câteva părți din broșură, președintele a pus următoarele întrebări lui Pribicevici.

Preș.: Cunoști pe Nastici?

Prib.: (Tace).

Preș.: De ce ai mers la Belgrad?

Prib.: (Tace și zâmbește).

Preș.: Când ai fost cu Nastici în Belgrad?

Prib.: (Tace).

Preș.: Ce ai făcut cu Nastici în Crojevaț?

Prib.: (Tace și zâmbește).

Preș.: Cunoști broșura?

Prib.: Da, o cunosc.

Preș.: Ai fost membrul uniunii revoluționare.

Prib.: (Nu răspunde și începe să râdă împreună cu apărătorii).

Președintele face observația ca să se poarte serios față de justiție și să nu comită copilării.

După aceea cetește din nou pasagii din broșură, făcând mai multe întrebări lui Pribicevici. Acesta, însă, se încăpăținează și nu voește să dea nici un răspuns, ci zâmbește.

Poșta Redacției.

Dascălului. Ne pare bine că d-ta care-ai studiat la Debrețin, te îndelețnicești și cu literatura. Epigramele, nu fac. Când vom mai primi ceva — poate ne-om gândi și noi la vremea D-tale... pierdută.

Bibliografie.

A apărut Nr. 435—436 din „Biblioteca pentru toți“, cuprinzând celebrul roman „Un erou al timpului nostru“, de marele scriitor rus Mihail Lermontov.

A apărut Nr. 1 din „Vatra Școlară“ revistă pedagogică a d-lui Dr. Petru Șpan, cu un foarte interesant sumar.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.

Red. responsabil: DEMETRU MARCU.

Cassa de păstrare (reuniune)

— în Săliște. —

Primește depuneri spre fructificare cu 4%, pe lângă un termen de anunț mai lung cu 4½%, iar depuneri mai mari cu 5%.

Depuneri se plătesc, după starea cassei și fără anunț.

Darea de camete o plătește institutul.

Depuneri și ridicări se pot face și pe cale poștală cu cecuri.

Imprumuturi acoardă pe cambii, pe obligațiuni cu caventi, pe ipotecă precum și ca credite de Ctcurent pe lângă asigurarea ipotecară sau hârtii de valoare (acții și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 8% și 6% netto după mărimea imprumutului și asigurarea oferită.

10—20

Direcțiunea.

„GEOGEANA“,

institut de credit și economii, societate pe acții
— în Geoagiu (Algyógy). —

Primește depuneri spre fructificare: Cu 4½%, dacă anunțul e scurt. Intrucât permite starea cassei, aceste se replătesc și fără anunț.

Cu 5%, dacă sumele sunt cel puțin de 500 cor. și termenul de anunț 15 zile.

Cu 5½%, dacă se depun sume de 1000—2000 cor. cel puțin pe 1 an, cu anunț statutar.

Sume mai mari, după învoeli speciale.

Depuneri de ale corporațiilor culturale se retribuesc cu 6%.

Darea de interese o plătește institutul.

Interesele se capitalizează de două ori pe an: în 30 Iunie și 31 Decembrie.

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, ori prin mandate de cec. De asemenea punem la dispoziția celor doritori cassette de economizare.

7—12

Direcțiunea.

„Cassa de păstrare în Mercurea“

— societate pe acțiuni. —

Primește depuneri spre fructificare cu interese de 4½%, dela Cor. 1000— în sus pe lângă anunț de 180 zile cu interese de 5%, iar dela suma de Cor. 10,000 în sus cu anunț de 360 zile cu interese de 5½%.

Interesele după depuneri se capitalizează de 2 ori pe an, și anume la 30 Iunie și 31 Decembrie st. n.

Darea de interese o plătește institutul separat.

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă.

Acoardă imprumuturi pe cambii; cambii cu acoperire ipotecară; obligațiuni cu caventi; pe ipotecă; credite de cont-curent pe lângă asigurare ipotecară sau hârtii de valoare (acții dela bănci și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 6½%—8%, fără nici o proviziune.

9—20

Direcțiunea.

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște.

CONVOCARE.

P. T. membrii „Cassei de păstrare“ (reuniune) în Săliște, se convoacă la

a XXV-a

adunare generală ordinară

conform §-lui 15 din statutele reuniunii, pe *Joi, în 12/25 Martie a. c., la 2 oare p. m.,* în sala festivă a școlii gr.-or. române din Săliște, cu următorul

Program:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Raportul general al direcțiunii.
3. Raportul consiliului de inspecțiune.
4. Stabilirea bilanțului cu 31 Decembrie 1908.
5. Propunerea direcțiunii pentru votarea normativului salarial.
6. Fixarea marcelor de prezență pentru membrii direcțiunii și ai consiliului de inspecțiune.
7. Alegerea consiliului de inspecțiune conform §-lui 20 din statute.

Din ședința direcțiunii „Cassei de păstrare“ (reuniune) în Săliște, ținută la 2 Martie 1909.

Direcțiunea.

Activa.		Bilanț cu 31 Decembrie 1908.		Pasiva.	
	K f		K f		K f
Cassa	43,504.47	Capital societar	26,000.—		
Imprumuturi ipotecare	488,923.50	Fondul de rezervă	100,000.—		
Imprumuturi pe obligațiuni cu caventi	297,351.—	Fondul special de rezervă	10,616.09		
Cambii	699,759.—	Fondul de binefaceri	56,703.61		
Imprumuturi în cont-curent	724,488.31	Fondul de pensiuine	13,084.46		
Efecte publice și diverse acții	204,720.—	Fondul spitalului public, Săliște	37,282.44		
Casele institutului	99,000.—	Depuneri spre fructificare	1,899,091.67		
Realități	743.65	Depuneri în cassette de economisire	5,521.37		
Imprumuturi din fondul de binefaceri	38,799.98	Credite de cont-curent	494,286.88		
Depunerea fondului de binefaceri	17,903.63	Interese anticipate pro 1909	17,555.44		
Depunerea fondului de pensiuine	13,084.46	Diverse conturi creditoare	7,864.88		
Depunerea înființândului spital public, Săliște	37,282.44	Profit net	21,445.70		
Mobilier după amortizare	2,448.76				
Diverși debitori și interese transitoare restante	21,443.34				
	2,689,452.54				2,689,452.54
Debit.		Contul Profit și Pierdere.		Credit.	
	K f		K f		K f
Interese:		Interese:			
pentru depuneri spre fructificare	81,159.88	dela imprumuturi ipotecare	34,764.54		
pentru fondul de binefaceri	633.30	imprumuturi pe obligațiuni cu caventi	23,842.53		
pentru fondul de pensiuine	582.73	imprumuturi pe cambii	38,879.98		
Spese:		imprumuturi în cont-curent	21,624.70		
salare și bani de cuartir	9,577.10	efecte	8,087.30		
imprimare, registre, porto diverse	4,935.68	Chirii	2,585.93		
marce de prezență	1,245.—	Proviziuni și alte venituri	3,720.17		
Dare:					
directă	4,112.69				
10% după interesele la depuneri	8,115.99				
Amortizări:					
din casele institutului	500.—				
din mobilier	272.08				
din pretensiuni	925.—				
Profit net	21,445.70				
	133,505.15				133,505.15

Săliște, în 31 Decembrie 1908.

Direcțiunea:

Dr. Nicolae Calefariu m. p., prezident.

Dr. Nicolae Comșa m. p., vice-prezident.

C. Hertția m. p., șef-contabil.

Dumitru Roșca m. p., cassar.

Dumitru Lăpădatu m. p., secretar.

Petru I. Comșa m. p.

Iacob Șteflea m. p.

Bucur Comșa m. p.

Ioan Bârsan m. p.

Ioșif Lissai m. p., revizor-expert al „Solidarității“.

Subsemnatul consiliu de inspecțiune am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Săliște, în 2 Martie 1909.

Nicolau Hențiu m. p., prezident.

Ioan Banciu m. p.

Ilie Hociota m. p.

Constantin Criștiu m. p.